

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Ex Scriptura, Conciliis & Patribus demonstratur, solidum esse
Conventûs Generalis Cleri Galliconi, anno 1700. in Palatio Regio
San-Germano congregati, iudicium de illa Molinæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

» hanc sententiam evertit, ut Molinæ propositionem expugnasse etiam videatur; quam adversari doctrinæ Tridentini hæud obscurè colligitur ex sess. 14. c. 4. » In qua Censura Congregatio vigesima-octava perstitit die 17. Maii 1601. perpensis omnibus rationibus à PP. Jesuitis in defensionem ipsius adductis. Die verò 6. Augusti 1602. auditis partibus, in iudicio contradictorio, resolvit Congregatio, fuisse expressam sententiam Molinæ, ab ipso ex professo traditam, quòd homo in statu naturæ corruptæ possit, ex solis viribus naturalibus, absque ullo gratiæ divinæ speciali adiutorio, dolere de peccatis, cum proposito absoluto amplius non peccandi lethaliter, non solum ex timore gehennæ, sed etiam ex consideratione bonitatis divinæ, & amore ipsius Dei super omnia. Quam sententiam adversari doctrinæ S. Augustini, & Ecclesiæ Catholice definitionibus, potissimum in Concilio Arausicano, & in Tridentino editis, ex multis conclusum est. Die etiam 10. Junii 1603. eandem Molinæ propositionem censuræ adversari Decreto sacri Concilii Tridentini.

CAPUT XIII.

Ex Scriptura, Conciliis & Patribus demonstratur, solidam esse Conveniunt Generalis Cleri Gallicani, anno 1700. in Palatio Regio San-Germano congregati, iudicium de illa Molinæ propositione: Facienti quod in se est, viribus naturæ, Deus non denegat gratiam, deque pacto inter Christum & Patrem desuper initio.

234 **Q**uotiescumque (inquit Molinæ q. 14. a. 13. disp. 10.) liberum arbitrium ex suis viribus naturalibus conatur, præstare est ad conandum totum quod ex se se potest, tam circa ea quæ fides habet addiscenda & amplectenda, quam circa dolorem de peccatis, attritionem, contritionem, in eaque inclusam spem & dilectionem, ac justificationem, à Deo confertur gratia præveniens auxiliæ, quibus id faciat ut oportet ad salutem. Non quasi eo conatu dignus efficiatur talibus auxiliis, ullæ ratione ea promereatur: sed quoniam id obtinuit nobis Christus, atque inter leges, quas tam ipse, quam Pater æternus statuerunt, una eaque rationi maxime consentanea fuit, ut quoties ex nostris viribus conaremur facere quod in nobis est, præsto nobis essent auxilia gratiæ, quibus ea ut oportet ad salutem efficeremus. *Haec duæ propositiones (ait Clerus Gallicanus, nam ista duas complectitur) quæ parte causam discernendi inter justos & injustos in opera merè naturalia referunt, Semipelagianismum instaurant, mutatis tantum vocibus. Pactum autem quod inter Deum & Christum asseritur, commentum est temerarium, erroneum, nec solum tacente, sed etiam adversante Scripturâ, & SS. Patrum traditione, prolatum.*

Nec absque fundamento sic censuit Clerus Gallicanus: quemadmodum enim capitalis error Semipelagianorum in eo positus fuit, quòd dicerent gratiam prævenientem nativis liberi arbitrii conatibus præveniri, ut videre est in Cassiano apud Prosperum l. contra Collat. c. 6. 13. & 39. & in Fausto l. 1. de grat. & hum. ment. arb. c. 12. & 17. sic in allata propositione Molinæ positum est totum fundamentum Molinismi; ad eam quippe cætera quæ in libro Concordiæ continentur, sicut ad caput referuntur, prout ostendit Lemos to. 4. l. 4. tr. 6. c. 5. ubi & illud sapienter monet, sanctos Patres, qui Pelagianismum Semipelagianismumque expugnaverunt, ad nostram eruditionem scriptum reliquisse, in hac materia & causa, ad sola verba attendendum non esse, sed ad doctrinam ipsam, quibuscumque verbis proponatur, & ad finem quòd tendit (sive illis, sive illis verbis occultetur) ad principia, ad conclusiones, & ad illa quæ evidenter vel in illa continentur, vel ex ea deducuntur, quantumvis ea verbis ore tenus negentur. Familiare quippe est hujus materiæ tractatoribus, à tritis Sanctorum semitis declinantibus, aliud verbis, aliud reipsa constituere. Unde quia Christianæ aures non ferunt dicentes, gratiam Dei secundum merita nostra dari, Cassianus & Faustus sic dixerunt gratiam nativis liberi arbitrii conatibus præveniri, ut tamen conatibus illis verbo tenus denegarint rationem meriti. Videri potest Cassianus l. 12. de Instit. Cœnob. c. 14. ubi rationem meriti negat in fide, & oratione gratiam præcedente, tamque ibi, quam alibi frequenter repetit, per conatus nostros non præjudicari rationi gratiæ. Et Collat. 13. solum dicit esse *colorem* gratiæ conferendæ, & talem quidem, ut eo non obstante gratiam Dei semper gratuitam perseverare protestetur. Enimverò (ut bene Augustinus) dummodò hæretici errorem suum tueri possint quoquo modo, parùm curant quo modo; dummodò proinde Massilienses quocumque demùm modo tueri possint errorem suum, à Concilio Arausicano II. damnatum, quo salutis exordium, ac ipsa justificationis prima radix nativis liberi arbitrii viribus adscribitur, gratiaque nativis liberi arbitrii viribus prævenitur, non contendunt de modo, an scilicet nativus liberi arbitrii conatus præcedat per modum meriti, an per modum dispositionis, an per modum conditionis sine qua non, an per modum occasionis, an per modum removentis prohibens, an alio quocumque modo. Ipsis namque satis est, quòd aliquod bonæ voluntatis initium, qualicumque modo, Dei gratiam, Deique propositum præveniat. Unde apud Hilarium (in epist. ad Augustinum) non recusat admittere efficax Dei propositum, dummodò illud præveniat prævisum saltem qualecumque initium voluntatis.

Quòd ergo Semipelagianismus per illam duplicem Molinæ propositionem instauraretur, ut censet Conveniunt Generalis Cleri Gallicani, &

- & ante ipsum censuit Congregatio de Auxiliis
 1. Octobris 1602. probatur primò, quia secundum propositionem illam prius est hominis conatus, postea verò gratia Dei subsequitur, prout dicta Congregatio partim ex illa ipsa propositione, partim ex pluribus aliis Concordiæ locis cum ipsa collatis, & diligenter expensis censuit, perspicuèque exprimit Molina disp. 9. §. quod hæc, cum ait: *Etenim quamvis Deus illum (primam gratiam prævenientem) non conferat propter ea quæ antecedunt; nisi illa antecedant, conferre eam non solet.* Confer quæ dicit supra n. 203. 204. 206. Atqui propositio, quæ dicit, gratiam non præcedere, sed subsequi bonum conatum hominis, v. g. fidem, spem, dilectionem, orationem, &c. Semipelagianismum instaurat: cum ex ea sponte fluant capitales isti Semipelagianorum errores, invocatione humanam gratiam Dei posse conferri; opera nostra bona præcedere, ac deinde gratiam sequi; in bono opere nos incipere, & postea per Dei misericordiam adjuvari, &c. Quos errores ex divinis Scripturis Concilium Araucanum II. damnavit per Canones sequentes.
- 238 Can. 3. *Si quis invocatione humanam gratiam Dei dicit posse conferri; non autem ipsam gratiam facere ut invocetur à nobis (quod profectò non facit dum invocatio gratiam præcedit) contradicis Isaiæ Propheta, vel Apostolo idem dicenti: Inventus sum à non querentibus me; palam apparui his qui me non interrogabant. Is. 63. Rom. 10.*
- 239 Can. 4. *Si quis, ut à peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit (quam expectare solet, si gratiam conferre non solet, nisi illa antecedat. Vide supra n. 203. 204.) non autem, ut etiam purgari velimus, per S. Spiritus infusionem & operationem in nobis fieri consuetur (quod etiam non fit dum voluntas, quæ purgari volumus, S. Spiritus infusionem & operationem antecedit) resistit ipsi Spiritui sancto, per Salomonem dicenti, Preparatur voluntas à Domino. Prov. 10. Et Apostolo salubriter predicanti: Deus est qui operatur in vobis & velle & perficere, pro bona voluntate. Philipp. 2.*
- 240 Can. 5. *Si quis, sicut augmentum, ita etiam initium fidei... non per gratia donum, sed naturaliter nobis inesse dicit (uti dicit Molina supra n. 198. 199.) Apostolicis dogmatibus adversarius probatur, B. Paulo dicente: Confidimus quia qui cepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Domini nostri Jesu Christi. Philipp. 1.*
- 241 Can. 6. *Si quis sine gratia Dei, credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, pulsantibus nobis misericordiam Dei dicit conferri divinius (& hoc dicit Molina supra n. 202. 203. 204. 205. 206. 207.) non autem ut credamus, velimus, vel hæc omnia sicut oportet agere valeamus (id est, cum debitis circumstantiis) per infusionem & inspira-*

tionem sancti Spiritus in nobis fieri consuetur (sed antecedenter ad ipsam; uti Molina dicit) aut humilitati, aut obedientia subjungit gratia adiutorium (uti Molina subjungit, dum humilitatem aut obedientiam humanam antecedere dicit gratiæ adiutorium) nec, ut obedienter & humiles simus, ipsius gratia donum esse consentit (uti non consentit Molina de obedientia & humilitate gratiæ donum antecedente) resistit Apostolo dicenti: Quid habes quod non accepisti? 1. Cor. c. 4. Et, gratia Dei sum id quod sum. Ibidem 15.

Can. 8. *Si quis alios misericordiam, alios vero per liberum arbitrium... ad gratiam Baptistæ posse venire contendit (uti contendit Molina, qui iudicio S. Congregationis de Auxil. de die 10. Decemb. 1602. duos ordines constituit eorum qui ab infidelitate ad fidem, vel ab impietate ad pietatem vocantur à Deo, ita ut alii secundum communem modum veniendi ad Christum conatibus proprii arbitrii ex sola facultate natura gratiam divinam præveniant; alii vero (quorum torpens liberum arbitrium prospicit) specialibus auxiliis præveniantur à Deo. Ita enim formaliter asseruisse Molinam constat ex disp. 9. §. quod hæc, ibi, etenim quamvis. Et §. patet tertio. Item ex disp. 10. ibi, plane sine ulla intermissione. Et ex disp. 14. memb. 5. §. post hæc, ibi, quoniam verò facienti, &c.) à recta fide probatur alienus. Is enim non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis asserit infirmatum, aut certe ita laesum putat, ut tamen quidam valeant sine revelatione (id est gratia) mysterium salutis æternæ per semetipsos conquirere. Quod quam Evangelio sit contrarium, ipse Dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se posse venire testatur, nisi quem Pater attraxerit. Joan. 6.*

Can. 9. *Divini est muneris, cum & recte cogitamus, & pedes nostros à falsitate & iniustitia tenemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. Philipp. 2. Hinc Canoni Molinam contradicere perspicuum est ex dictis.*

Can. 18. *Debetur merces bonis operibus, si fiant; sed gratia, quæ non debetur, præcedit ut fiant. At verò secundum Molinam bona opera nativis arbitrii viribus facta præcedunt, & gratia subsequitur.*

Can. 26. *Multa in homine bona sunt, quæ non facit homo; nulla verò facit homo bona, quæ non Deus præset ut faciat homo. Et can. 22. Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum. Ac sic (ut can. 25.) secundum scriptas sanctarum Scripturarum sententias, vel antiquorum Patrum definitiones, hoc (Deo propitiante & predicante) debemus & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attonatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea, aut diligere Deum, sicut oportet, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum est possit, nisi gratia eum & misericordia divina præveniat.... Hinc etiam salubriter proficemur, & credimus, quod in om-*

ni opere bono nos non incipimus, & postea per Dei misericordiam adjuvamus; sed ipse nobis, nullis precedentibus bonis meritis, & fidem, & amorem sui prius inspirat, ut & Baptismi Sacramenta fideliter requiramus, & post Baptismum, cum ipsius adiutorio ea qua sibi sunt placita implere possimus. Multa verò facit homo præstat ut faciat homo, scilicet fidem, spem, Dei dilectionem, attritionem, contritionem, bonam voluntatem, bona desideria, orationem, quibus Dei gratiam & misericordiam exoptat, quærit, invocat. Falsum proinde, quod nemo habet de suo nisi mendacium & peccatum. Falsum, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut sine gratia præveniente Deum diligere, aut credere in Deum, aut bonum propter Deum operari non possit. Falsum denique, nos in bono opere non incipere, & postea per Dei misericordiam adjuvari. Cum secundum communem cursum Deus (in sententia Molinæ) exigat conatus nostros naturales, eosque, velut occasiones aptas expectet, ut datio & largitio gratiæ suæ rationabilis videatur, priusque per naturæ vires facientibus quod in se est, Deus postea conferat gratiæ adiutorium, ut constat ex dictis n. 202. 203. 204. 205. 206. 207. constabitque magis ex dicendis.

246 Quot ergo Massiliensium errores istis Canonibus damnantur, tot in Molinæ axiomate, *facienti quod in se est, &c.* Molinisticè intellecto, contineri probantur. Cum probatum sit, uno illo axiomate errores Massiliensium omnes recensitis Canonibus damnatos contineri.

247 Propterea axioma illud nedum allatis Scripturis, Conciliique Arausiacani Canonibus, doctrinæque S. Augustini, iisdem Canonibus (utpote ex Augustino desumptis) expressæ, sed & Tridentino adversatur, sess. 6. c. 5. desinenti, *justificationis exordium in adultis à Dei per Jesum Christum præveniente gratia sumendum esse*, hoc est ab ejus vocatione, quâ nullis eorum existentibus meritis vocantur. Quia secundum axioma illud, aliasque Molinæ propositiones à n. 197. ad 208. relatas, sumitur ab actibus fidei, spei, dilectionis, attritionis, contritionis, aliisque operibus bonis, quæ per solas naturæ vires sic fiunt, ut opera illa gratia infallibiliter subsequatur. Ideo enim quoties homo natis viribus facit quod in se est, ut opera illa faciat, ex certa lege gratiam conferri dicit, ut eâ ratione, dum sumus in via, semper in manu nostra sit salus nostra posita, uti expressè dicit disp. 10. Id verò quod salutem nostram ponit in manu seu potestate nostra, ponit & justificationem, velut ad eam conducentem. Est ergo justificationis exordium. Quomodo enim non est salutis & justificationis exordium, id quod ad salutem & justificationem ita conducit, ut eam ponat in manu nostra? Hæc tamen sicut

& sequentia, à nobis argumentando, non censurando sint dicta.

Scio Molinistas dicere 1.º. solum opus bonum, factum ut oportet ad justificationem & salutem, esse justificationis exordium. 2.º. hominem illis operibus, utpote non commensuratis, seu proportionatis, gratiam non mereri. 3.º. nec se illis ad gratiam propriè disponere. 4.º. imò ea ne quidem esse conditionem sine qua non ad gratiam obtinendam. 5.º. gratiam non conferri propter illa, sed propter Christi merita. 6.º. nec conferri ex debito, sed ex pura Dei misericordia & liberalitate. Et propterea in operibus illis non esse justificationis & salutis exordium.

Verum-enimverò, si hæc vel similibus prætextibus ab erroribus, in Arausiano & Tridentino damnatis, excusari posset Molinæ doctrina, excusari similiter posset doctrina Massiliensium. Vel enim unicus, vel certè præcipuus ipsis scopus erat, salutem & justificationem in liberi arbitrii sic ponere potestate, ut præstò esset Deus, occasione sibi tantummodò à nobis oblatâ, ad hæc omnia conferenda, prout Cassianus loquitur l. 12. de Institut. Cenob. c. 14. Quo uno sibi concessio, facillè consensissent, istos liberi arbitrii conatus nec esse commensuratos ut oportet, seu gratiæ proportionatos, nec propriè merita gratiæ, nec dispositiones, vel condiciones ad illam, nec gratiam illis ex merito reddi, nec conferri propter illos, sed propter Christi merita, atque ex pura Dei misericordia, ut vidimus n. 236. Si ergo artibus illis, seu prætextibus, eludi à Molinistis possint supra allegata divinæ Scripturæ & Traditionis testimonia, eludi quoque à Massiliensibus poterunt, imò vel ipsi Pelagiani in Molinæ Systema facillè consensissent, à meritico vocabulo profusus abstinent, prout reverè abstinerunt ab eo tempore quo Pelagius in Concilio Diospolitano ejurare iustus est propositionem, quæ dicit, *gratiam secundum merita nostra dari.* Cum nihil aliud principaliter intenderent (sic Lemos ubi supra l. 4. tr. 6. n. 288.) nisi quod facienti homini quod in se est ex solis naturæ viribus, gratia infallibiliter daretur, ut sic salus esset in hominis potestate, quomodolibet eam homo obtineret, sive ex merito suo, sive ex merito Christi, sive quolibet alio modo. Profectò quomodolibet id eis concederetur, suum principale obtinerent intentum, nec de hac re aliqua ipsorum cum Catholicis controversia maneret.

Merito proinde Illustrissimus Remensium Archiepiscopus, in Decreto supra relato, observat, Pelagianos à Molina vix nisi verbis quoad rem præsentem disconvenisse, quòdque sua verba cum Molinæ verbis facillè composuissent, tacitèque meriti voce, ac datâ Molinæ dexterâ, gratiam Christi, sin minus nativis conatibus virtutibusque promeritam, iisdem saltem indivulsam, & humanæ industriæ pedissequam prædicassent, si sic ab Ecclesia

sele suscipiendos sperassent. Verum etsi Pelagiani, verbis ita paululum immutatis, in Molinistarum castra venissent; non illos idcirco Leo Magnus, non illos sui temporis Ecclesia suscepisset. Quas etenim Ecclesia dotes postularer, ut Pelagianismi notam quis effugeret, ab Leone Magno (epist. 86. ad Nicetam Aquil. Episcop.) discere licet: *Nisi gratis detur (inquit ille) non est gratia, sed merces retributioque meritorum, dicente B. Apostolo: Gratia salvati estis per fidem; & hoc non ex vobis, Dei enim donum est; non ex operibus, ne forte quis extollatur.* Cum itaque gratiam gratis datam fieri necesse sit, hoc est Dei misericordiam collatam, non nativis liberi arbitrii conatibus, unde gloriari homo posset, obtentam: quisquis gratiam Dei, quovis quasito diverticulo, humanis conatibus, virtutibusve naturalibus certo dari proficetur, Apostolo, Augustino ejus interprete fidelissimo, Leoni Magno, ac toti demum Ecclesie contradicit. *Gratiam Dei sic confiteatur, qui vult veraciter confiteri (ait Augustinus l. de grat. Chr. c. 26.) ut omnino nihil boni sine illa, quod ad pietatem pertinet, veramque justitiam, fieri posse non dubitet.* Atque hinc

251 Secundo probatur, saltem Semipelagianismum per illud axioma instaurari, quia in eo Semipelagiani, imò & Pelagiani errarunt, quòd tantam, tamque generalem naturam per peccatum Protoperantis corruptionem non agnovissent, ut sine gratia homo de suo nihil haberet, nisi mendacium & peccatum, uti definit Concilium Arausicanum can. 22. „ Ita „ ut fidei dogma sit „ (prosequitur Illustrissimus Remensis) „ universa fauciati hominis „ desideria, cogitationes, affectus, opera, sponte sua in malum ruere, nisi divina gratia adjutorio fauciatus homo reparatur. Nec esse „ nos sufficientes (ut Apostolus loquitur) cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis (cogitatione utique pia.) De fide etiam, absente gratia, omnes declinasse, simul inutiles factos esse, non esse qui faciat bonum (debitis cum circumstantiis) non esse usque ad unum. . . Quà ergo nunc fronte, nisi Pelagianà, vel Semipelagianà, dicat aliquis (cum Molina) hominem. . . sic corruptum. . . nativis ad justificationem & salutem viribus adeò feliciter eniti, atque conari, ut ex certa lege supernaturalis gratia consequatur? Ergone (clamaret attonitus Augustinus, si attritas illas jam pridem fanaticas opiniones àtate nostrà recoqui cerneret) „ ut perveniat ad adjutorium Dei, ad Deum curritur sine adjutorio Dei? Et hoc in tanta corruptione? in qua naturam quidem bonum totaliter non est corruptum, nec imago Dei totaliter detrita, & adeò homo adhuc ex se potest efficere opus aliquod ex specie & objecto bonum, & cum gratia adjutorio etiam in individuo, sive usquequaque bonum (quod non posset, si natura bonum totaliter esset corruptum, Deique imago totaliter detrita) quia tamen valde est im-

Tom. I.

perfectum, attritum & fauciatum, ex se (sine gratia adjutorio) efficere non potest opus perfectè, sive usquequaque bonum, sed bonum imperfectum, sive aliqua ex circumstantia defectuosum dumtaxat. Quia, ob naturam corruptionem, semper illud refert ad bonum privatum (cum referre deberet ad Deum finem ultimum) nisi sanetur per gratiam, ut (cum SS. Patribus) docet S. Thomas 1. 2. q. 109. a. 2. Et ista est causa propter quam, inter Canones doctrinam damnandam, Consultores à Paulo V. deputati censuerunt, quòd, dicere, quòd in statu natura lapsa homo. . . absque auxilio gratia possit efficere opus bonum morale, quòd fini naturali hominis accommodatum, atque comparatione illius sit verè bonum, veraque virtutis opus, referendo illud in Deum naturaliter cognitum: id doctrina illi contradicit, quà contra reliquias Pelagianismi olim definitum est, quòd, post peccatum primi hominis, nullus operari propter Deum quòd bonum est possit, nisi gratia eum & misericordia divina pravererit.

Tertio, id ipsum probatur, quia nedum Semipelagianismum, sed & Pelagianismum, Magni Leonis & S. Prosperi judicium, dictus Molinismus instaurat. Quia dicere, quòd facienti quod in se est, solis naturam viribus, sive humanam industriam, bonum volenti & facienti, gratia ex certa lege conferatur, reipsa est dicere, naturam humanam nullo peccati originalis vulnere esse fauciatam. Quod est Pelagianum. Enimverò est dicere, gratiam per naturalem industriam praveriri. At verò dicere, gratiam per naturalem industriam praveriri, revera est dicere naturam humanam nullo peccati originalis vulnere fauciatam esse. Sic enim Magnus Pontifex Leo declarat epist. cit. ad Nicetam Aquil. Episc. clarissimis hisce verbis: *Gratia, unicuique principium justitiae, & bonorum fons, & origo meritorum est. Sed ab istis ideò per naturalem industriam dicitur praveriri, ut qua ante gratiam proprio data sit studio, nullo videatur peccati originalis vulnere fauciatam.* Estque haud dubie fundatum istud tanti Pontificis judicium. Cum gratia omnibus detur, in quibus nullum est gratiae impedimentum, prout indubitatum est apud S. Augustinum in suis libris contra Pelagianos, & S. Thomam 3. contra Gent. c. 159. & 160. Cum igitur nullum aliud sit gratiae impedimentum, nisi peccatum; dicere, quòd facienti justitiam ex sola natura detur gratia, est dicere talem hominem esse absque impedimento gratiae; adeòque absque peccato, etiam originali, fatalis homo faciat justitiam antequam peccatum actuale commiserit. Unde S. Thomas cap. 160. citatò: *Quod dictum est (inquit) in potestate liberi arbitrii esse, ne impedimentum gratiae praestet, competit his in quibus naturalis potentia integra fuerit.* Non proinde his in quibus est fauciata per originale peccatum. Propterea etiam S. Prosper l. 1. contra Collat. c. 27. infert, à Semipelagianis reipsa negari pecca-

D d d

tum originale (licet voce tenus illud confite-
rentur) infert (inquam) ex eo quod in ho-
minibus, post Adæ peccatum, admitterent
virtutum semina naturaliter existentia, taliter
utique sana & integra, ut prodire possent in
actus verè bonos & virtuosos, absque auxi-
lio gratiæ: *Si dubitari non potest inesse omni
anima naturaliter virtutum semina, beneficio
Creatoris inserta, solus Adam prævaricatus est,
& in peccato ejus nemo peccavit, & in nullis
iniquitatibus concepti sumus... non fuimus natu-
ræ filii iræ, nec fuimus sub potestate tenebra-
rum, &c.* Idem infert cap. 40. Et in carmine
de ingratis dicit, eos qui dicunt nullo peccati
vulnere læsum naturale bonum... verbis com-
mentum Pelagianum respicere, & solâ damnatos
plectere voce. *Cum paucis squalidâ sublati
de cute nervis, intima viperæ foveantur vis-
cera sensus.* Quibus verbis manifestè asserit,
eos reipsâ negare peccatum originale, qui li-
cèt verbis illud admittant, negant tamen li-
berum arbitrium per illud in suis naturalibus
esse læsum; imò prædicant eò usque esse san-
num, ut absque gratiæ auxilio efficere queat
actus verè bonos, eosque efficiendo gratiam
ad salutem necessariam adipisci. Nec certè
peccatum originale negassent Pelagiani, si eo
admissio credidissent liberum arbitrium, quoad
naturalia, modo dicto, sanum & illæsum
posse permanere. Nam, uti sapienter Illustris-
simus Remensis ubi supra, „ quid circa pec-
catis originalis dogma veteres illos hæreticos
„ offendeat? Non certè quod pueros pro re-
„ gno carorum adipiscendo baptizandos Eccle-
„ sia crederet. Explicatius eis Evangelium hoc
„ in capite videbatur, quàm ut in dubium ver-
„ ti posset. Imò nec peccatum originale, suo
„ tamen arbitrato expositum, fateri Pelagius de-
„ tractavit in Synodo Diospolitana, ac velut im-
„ pactam sibi calumniam propulsavit, quod il-
„ li à nonnullis exprobrabatur quòd (juxta ip-
„ sum) infantes, etiam si non baptizentur, vi-
„ tam æternam habere possint. Errorum hunc,
„ ejulque Sectatores, libetè condemnavit. Te-
„ ste quoque Augustino l. 1. oper. imperf. con-
„ tra Jul. n. 96. Cùm ipsi fuisset objectum,
„ quòd diceret, infantes nuper natos in eo sta-
„ tu esse, in quo Adam fuit ante peccatum, ne-
„ gavit se dicere, idque damnavit. Quâ itaque
„ parte Pelagiani à Catholicis discedebant? Et
„ quid reipsâ postulabant? Ut in singulis adul-
„ tis, Adæ posteris, sufficientes naturæ vires ad-
„ mitterentur, quibus gratias omnes (mereri
„ quidem ne dicamus, quandoquidem... ver-
„ bum offendit) adipisci possent, quoties libe-
„ rum arbitrium ex suis viribus naturalibus co-
„ natur, præstovè est ad conandum... idque
„ certò & indivulsè. Sic enim, post tot erecta
„ ab Augustino, & Gentium Apostolo divinæ
„ gratiæ trophææ, liberum arbitrium ambitio-
„ nis triumpharet, ac, reluctantis licet Scrip-
„ turatum, & Traditionis oraculis, salus homi-
„ nis... non à Deo pro arbitrio miserante, sed
„ ab homine propriis conatibus volente ac con-

currente penderet, ita ut semper in manu li-
beri arbitrii posita esset salus nostra, uti Mo-
lina censet. Quoad infantes verò, Pelagianis, ce-
nimis pro more suo humanis & indulgentibus, ce-
dura nimis & inhumana videbatur opinio, ce-
quam Ecclesia, duce ac vindice Augustino, ce-
tuebatur, parvulos non modò vitiatam ex ce-
Adam originem ducere, nulloque vel mini- ce-
mo conatu seipsis eniti posse, sed & illos ater- ce-
num damnatum iri, nisi sacris fontibus expia- ce-
ti, in Christo renascerentur. Augustinum, ce-
ceterosque Catholicos traducebant ut iniquos ce-
divinæ bonitatis hostes, crudeles, barbaros, ce-
Manichæos, pro sua in humanum genus mi- ce-
seratione vocitabant... Quisquis controver- ce-
sias illas penitus & intimè attigerit, eò uni- ce-
versâ principaliter saltem recidisse, nullo ne- ce-
gotio fatebitur. Si Pelagiani dedisset Ecclesia, ce-
& adultis numquam deesse sufficientes natu- ce-
ræ vires ad gratiam, & eâ mediante salutem ce-
adipiscendam, & parvulos minimè tinctos ater- ce-
nis miseris nullatenus esse addicendos; imò ce-
naturali, ut aiunt, felicitate esse potituros: ce-
sua satis sorte contenti, gradum sine dubio re- ce-
tulissent. Ast nulla unquam Ecclesiæ, vel Au- ce-
gustino, ubi fidei summa vertebatur, compo- ce-
sicio probata est. Unus Molina istud mitioris ce-
Concordiæ genus commentus est, Catholicis ce-
non minus exosum, quàm Pelagianis accep- ce-
tum; ... utpote qui ulterius de peccato origina- ce-
li cum Ecclesiæ & Augustino non contendif- ce-
sent, id unum obtinentes, quod, iniquâ, & ce-
Molinianæ germanâ miseratione commoti, ce-
sibi fixerant, non ea peccatum Adæ vulnerâ ce-
posteris intulisse, quibus sauciatos se Catholi- ce-
ci profitentur; & ingemiscunt: peccatum quip- ce-
pe primi parentis (Molina iudice in Concord. ce-
q. 14. a. 13. disp. 3.) solum in gratuitis nobis ce-
nocuit, & ob id naturalia, in nobis & An- ce-
gelis, post peccatum integra remanserunt, qua- ce-
lia essent suapte naturâ, si nullo dono super- ce-
naturali fuissent affecta. Idque nobis obtinuit ce-
Christus, ob sua merita (inquit disp. 10.)... ce-
ut quoties ex nostris viribus naturalibus con- ce-
remur facere quod in nobis est, præstò nobis ce-
essent auxilia gratiæ, quibus ea ut oportet ad ce-
salutem efficeremus; ita ut eâ ratione, dum ce-
sumus in via, semper in manu arbitrii posita ce-
sit salus nostra. Parvuli quoque reprobat, ce-
perinde se habebunt (inquit q. 23. a. 4. & 5. ce-
memb. 8.) ac si in solis naturalibus fuissent ce-
constituti. Imò post diem judicii... ab om- ce-
nibus molestiis & ærumnis, quibus in hac mor- ce-
tali vita subjacemus, supernaturaliter libera- ce-
buntur, melioremque in naturalibus vitam, ce-
vitiò omni mentis & corporis immunem, in ce-
perpetuas æternitates ducent, quàm ullus un- ce-
quam mortalium duxerit. Quid ergo? (quæ ce-
rit idem Illustrissimus) ad easne de peccato ce-
originali condiciones cum Molina descendere ce-
Pelagius detraxisset? Heu miser Pelagianus, ce-
tali Magistro arque Doctore destitutus! Quàm ce-
feliciter (instituto Molina) definitiones ec- ce-
clesiasticas elusissent! Hactenus Illustris-

mus Archiepiscopus Remensis.

255 Quarto sic arguere licet: hoc ipso quod Molina asserit, liberum hominis arbitrium ex suis naturalibus sic efficere posse opera bona, v. g. credere, sperare, diligere, de peccatis dolere, &c. ut ea faciendo gratia ex certa lege conferatur, & salus posita sit in manu arbitrii ipsius; hoc ipso (inquam) ea facit ut oportet ad salutem consequendam. At verò asserere, quod homo ex suis naturalibus operari possit, ut oportet ad salutem, Pelagianum est, atque Semipelagianum, & ut tale à Concilio Arausicano & Tridentino damnatum. Ergo, &c. Minor est extra controversum. Probat major: quia quisquis sic operatur, ut hoc ipso quod sic operatur, gratia ad salutem necessaria ipsi certâ lege conferatur, ac per hoc habeat salutem in manu sua, operatur ut oportet ad salutem. Omne enim illud quod certam habet connexionem cum gratia & salute, salutemque ponit in manu hominis, fit prout oportet ad salutem. Omnis verò operatio bona (benè facta) v. g. credendi, sperandi, diligendi, &c. certam habet connexionem cum gratia, ponitque salutem in manu hominis. Siquidem omnè illud, cui salus & gratia inseparabiliter, sive ex certa lege conjungitur, certam habet connexionem cum salute & gratia, tamen non sit aliquid ex se supernaturale & proportionatum, neque ex se, sive ex valore suo intrinseco, vel dignitate, habeat illam cum gratia connexionem, sed solum ex lege Dei extrinseca. Neque enim Semipelagiani dixerunt opera naturaliter bona ex se, sive ex intrinseco suo valore ac dignitate habere connexionem cum gratia & salute, sed ex lege misericordiaeque Dei extrinseca; & nihilominus damnati sunt, tamquam asserentes, hominem ex suis naturalibus operari posse prout oportet ad salutem. Et merito damnati: quia licet opera illa naturaliter bona, nullam ex seipsis habeant cum gratia & salute connexionem, seu proportionem, eam tamen habent ex certa illa lege Dei, utpote quæ in misericordia Dei, & meritis Christi fundata (ut Molina dicit) in operibus, quæ aliàs cum gratia proportionata & connexa non essent, connexionem illam & proportionem facit; eò quod sic Legislator ordinare voluerit.

256 Quintò, Molina propositionem, aientem, certò dari gratiam facienti quod in se est, solis naturæ viribus, Suarez l. 3. de Auxil. c. 2. n. 6. §. non sic, dicit, habere Catholicum sensum, eò quod in potestate hominis esse debeat, per naturæ vires habere gratiam, etiam quoad primum auxilium. Quia alioquin non appareret quomodo sit in potestate hominis salutem obtinere, si non est in potestate illius eam inchoare. Manifestè ergo dicit, facientem quod in se est, solis naturæ viribus, salutem suam inchoare, eamque in potestate sua naturali ponere. Manifestè ergo salutis exordium ex nobis illam inchoantibus esse dicit, contra aper-

Tom. I.

tam definitionem Concilii Arausici can. 25. & Tridentini sess. 6. c. 5. ibi: *Declarat præterea ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratiâ sumendum esse, id est, ab ejus vocatione, quâ nullis eorum existentibus meritis vocantur.* Ubi Tridentinum pro eodem sumit exordium justificationis ex nobis esse, & meritum gratiæ ex nobis esse. Cùm ideo definiat, gratiam nobis sine ullis meritis nostris dari, quia exordium justificationis ex nobis non est, sed à gratia Dei per Jesum Christum. Per consequens definit, quod si exordium justificationis seu salutis esset ex nobis, gratiæ meritum esset ex nobis. Quod reverà consequens esse ex Molinastico axioma, docent SS. Patres, Augustinus, Prosper, Fulgentius, prout sequenti capite demonstrabimus.

Non sum nescius à Suarezio præfatam suam 257 asserionem sic exponi, quod faciens quod in se est, solis naturæ viribus, positivè non inchoat salutem suam, sed per modum removens prohibens dumtaxat. Verùm Concilia indefinitè damnant asserionem, quæ salutis & justificationis exordium, seu inchoationem, sumit ex nobis; per consequens damnant asserionem, quæ eam quomodolibet ex nobis sumit. Deinde homo, sive infidelis, sive peccator, à se removere non potest prohibens gratiam, sive gratiæ impedimentum, nisi à se removeat peccatum, vel originale, vel actuale, vel utrumque simul: cum solum peccatum sit gratiæ impedimentum. Dicere verò, quod infidelis, vel peccator, solis naturæ viribus, à se removere possit peccatum, certissimè est hæreticum. Quia est dicere, quod peccator solis naturæ viribus justificari possit (peccatum enim non remouetur nisi per gratiam justificantem;) istud verò dicere, certissimè est Pelagianum.

Sextò, si facienti quod in se est, solis natura 258 viribus, gratia detur ex certa lege, rationi maximè consentanea (uti Molina dicit) sequitur gratiam non esse gratiam: quia datur ex merito honorum operum naturalium. Si enim gratia (inquit Apostolus) jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia. Sequela probatur, tum quia Molina ipse fatetur, gratiam dari propter illa opera, prout ostendimus n. 207. Ergo, quantumlibet verbis neget se rationem meriti ponere in operibus illis, reipsa ponit, dum propter illa gratiam conferri dicit. Quomodo enim (ait Prosper contra Collat. c. 6.) non advertis te in illud damnatum incidere, quod velis nolis convinceris dicere, gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid præcedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequantur, affirmas? Tum quia qui ex se inchoat salutem, ab Authore salutis meretur adjuvari, saltem de congruo, & secundum pietatem (uti Massilienses dicebant) ut inchoationem illam perficiat. Atqui homo ex se taliter faciens quod in se est, ut hoc ipso

D d d 2

gratia ipsi certâ lege conferatur, ex se suam inchoat salutem; ut Suarez fatetur supra n. 256. & ratio est quia hoc quod est ex se facere quod in se est, habet ordinem & connectionem cum salute, nec dici potest ad eam non conducere: cum ad ipsum gratia, & per gratiam salus certâ lege consequatur. Per consequens fit prout oportet ad salutem, uti vidimus n. 255. Ergo ex se faciens quod in se est, per hoc inchoat salutem suam. Tum denique quia ipsemet Molina id satis apertè significat, dum ait, legem de gratia danda homini, ex se facienti quod in se est, esse rationi maximè consentaneam. Ut quid enim rationi maximè consentanea est lex dandi gratiam facienti ex se quod in se est, potius quàm id non facienti, nisi quia ratio postulat, & congruum est, ut id facienti potius quàm non facienti gratia ex merito Christi conferatur? Non est ergo, nisi quia præ non faciente id de congruo meretur, prout ipsemet rursus satis apertè dicit, dum q. 23. a. 4. & 5. disp. 1. memb. 2. §. *illud addendum dicit, quod est rationi valde consentaneum, ut propter illum bonum usum (virium suarum naturalium) detur gratia.* Et disp. 9. *Rationi valde consentaneum est, ut hunc potius, qui paratus obedire veritati ad audiendum verbum Dei, quàm illum qui sinistra intentione accedit, misericorditer adjuvet Deus.* Videri potest Lemos l. 4. tr. 6. c. 7. 14. & 17. Igitur Molinismus, omni ex latere, videtur esse Semipelagianismus instauratus, uti post Congregationem de Auxiliis censet Generalis Cleri Gallicani Conventus, & amplius ostendit Natalis Alexander in Paralipomenis Moralibus pag. 368. & seqq. edit. anni 1701. ubi dicit, recentiores Theologos hanc propositionem propugnantes: *Faciens quod in se est solis viribus natura Deus non denegat gratiam, Semipelagianam hæresim instaurare, quibuscumque fucis eam adornent (quod ideo addit; quia Lemos c. 20. observat, nunquam Antiquiores tot sophismata & cavillationes invenisse, ad suum dogma cooperiendum & defendendum, sicut his temporibus fieri videmus.) Ex ea siquidem opinione sequitur evidenter, opera merè naturalia iustos ab injustis discernere... gratiam dari ex operibus... gratiam Dei dari sine gratia auxilio conantibus, desiderantibus, petentibus, &c. Quod à Concilio Araus. H. proscriptum est ut Semipelagianum. 2.º. propositionem supradictam per S. Augustini principia contra Pelagianos & Semipelagianos posita funditus everit, illud imprimis discrimen, Catholicos inter & Pelagianos constitutum, quòd Catholicis eam gratiam confiteri deberent, qua non subsequitur, sed antecedit hominis voluntatem, id est, qua non datur quia volumus; Pelagiani autem & Semipelagiani eam gratiam dumtaxat agnoscerent, qua subsequitur hominis voluntatem, & datur quia volumus. 3.º. illam Recentiorum sententiam Christi meritis abuti ad evacuanda Christi merita,*

sicut & veram Christi gratiam, dum asserit (quod audiri etiam horrendum est, utpote blasphemum) Christum meritis suis à Patre obtinuisse, & cum Patre pactum inivisse, ut gratia daretur conanti & operanti quantum in se est viribus natura; adeoque ut Christi gratia jam non sit gratia, sed natura conatibus & operibus debita.

Non excusatur ergo ab errore illa sententia, dicendo, quòd facienti quod in se est natura viribus gratia detur ex Christi merito; imò in infinitum, si fieri potest, per hoc aggravatur error quem continet (inquit Lemos c. 16.) dum novo absurditatis genere, prætextu meriti Christi dogma Pelagianum fundare conatur. Novo (inquit) absurditatis genere, quia nec Pelagius, Cælestius, aut Julianus, nec Faustus, aut Cassianus, aut aliquis alius ex prioribus Pelagianis, aut Semipelagianis, talem sibi paravit excusationem... videntes id nullâ ratione dici posse... si enim viderent hac se ratione posse salvari... illud sine dubio prætenderent, eoque prætextu... omnem in universum doctrinam suam stabilirent... hoc enim prætextu quis non videat, totum Pelagianorum dogma (in hoc positum quòd voluntas nostra precedat, & gratia subsequatur, ut Augustinus dicit epist. 107.) salvum consistere, & impune divulgari? Quis non videat, per hunc novum excusandi modum tunc posse defendi, quòd in omni opera bono homo prius incipiat, & Deus postea sequendo perficiat, que ipsissima est Pelagianorum sententia? Quis non attendat, hæc novâ viâ catholicè posse sustineri, quòd ex nobis sint initia, quibus, ea advovendo, se inserat Deus, qua fuit illa Cassiani & Fausti reprobata sententia? Nam facile est omnia ista salvare, atque defendere, dicendo, Christum meruisse, & cum Patre, ob meritum suum, legem statuisse, ut sic Deus incipientem per suam naturam, adjuvet donis gratiæ, &c. Hactenus Lemos.

CAPUT XIV.

Ex sanctis Patribus, Augustino, Prospero, Fulgentio, Bernardo, demonstratur, quòd si bona voluntas hominis gratiam precedat, gratiam mereatur; gratia proinde ex merito datur, ut dicunt Pelagiani.

EX dicendis hoc capite luce meridianâ clarius apparebit, prorsus improbandam esse opinionem, non semel à nobis impugnatam, quæ admittit naturales actus moraliter utque quaque bonos, sed ad salutem steriles, & nullo modo meritorios; atque adeò duplex virtutum genus; alterum earum, quæ saluti & justificationi deserviant; alterum illarum quæ ad salutem steriles sint (cujusmodi actus & virtutes, ad salutem steriles, monstri penè instar habendas Illustrissimus Remensis in Decreto sæpitis laudato asserit) prorsus (inquam) improbandam, velut adulterinam (ut idem Illustrissimus loquitur) & apud filios regni re-